Гармония менен ырғақ сыяқлы фольклорлық дәстүрге еликлеўде көркем сөз усталары тәбиятына тән болған фольклорлық дәстанға еликлеў арқалы оны тағы да раўажландырып, аўызеки импровизациядан өзгеше шығарма дөретип, эпикалық шығармалардағы сыяқлы өзине сай мәни-маңызлылық нормаларын сақлай отырып, өзиниң дәстүрий поэзиялық өлшеми, баянлаў сыпаты сақланыўы шәрт қәсийетлери бар болса, булардың барлығы дәстанда сақланғанлығын көремиз.

Уллы шайырлар халық пенен халықты, улыўма халықлық аўызеки поэтика менен жазба дөретпелерди жақынластырады, баўырластырады, соның менен бирге миллетти, халықты тәрбиялайды. Баҳадыр дәстанында ата-ананың меҳри, жүрек сезими, перзентке деген муҳаббаты дәстанда қунарлы қатарлар, төртликлер, утымлы ҳәм тәсирли сөз байланыслары, жарасықлы сөз образлылығы ушырасады. Мысалы, шайыр өз дөретиўшилик талантына сүйенип жаратқан дәстанында Шынаргүлдиң баласы Арысланға болған ана меҳирине нәзер аўдарсақ, поэтикалық қатарларда дидактикалық, психологиялық ҳәм философиялық мәни өлшемлери арқалы өз баласы менен бирге пүткил жәмийетшиликти тәрбиялаўшы пикирлерди ушыратамыз.

"Мен айтайын балам Сизге өтинип,
Өмиримниң даўамы келди жетилип,
Отыз тисим он бес жерден кетилип,
Дурыслап шеше алмадым бир нәҳәр балам.
Балам шашылып жүр кеўлимниң жәми,
Ғаррылық бир кесел, жоқ екен еми,
Аўзыма пал салсам билинбес дәми,
Ҳасла мазасы жоқ бир зәҳәр балам.
Жалғыз өзим от басына сыймасам,
Мен келинсиз ғарры жанды қыйнасам,
Мен сениң пуштыңнан ақлық сүймесем,
Көклемеген менде бир бәҳәр балам,…

Дүньялық әдебияттың ири ўәкиллери Наўайы, Мақтымқулы, В.Гюго, А.Пушкин, Абай, Бердақ ҳәм т.б уллы көркем сөз усталарының поэзиясында жарасықлы, халықлық талғамға мүнәсип, мәнили шешенлик белгилерди көплеп ушыратамыз. Олардың дөреткен шығармаларында түсиниги әпиўайы, бирақ тәсирлилиги нышлы, өз халқының тил байлықларын, айрықшалықларын сайлап шаншып пайдаланғанлығы сезилип турады. Бундай сезимталлық А.Дабылов дәстанында да салмақлы сөз, бай мәнили тәсиршеңлик, пафосшыллық аттан анық көринип турады. Илимпаз Ә.Пахратдинов айтқанындай, - «Қосықтағы шырайлы избе-из ойлар, олардың уйқасып келиўи, буўын қатарларының сәтли шығыўы жүзикке жарасықлы қас қондырғандай болып турыўы ҳәр бир оқыўшыны таңландырады. Бул шайырлық пенен шешенликтиң ушласып келиўинен тийкар береди. Қудай таала инам еткен шайырлық талант шешенлик, дилўарлық әлеми менен беккем байланысқан».

Көркем әдебияттың шын халықшыл ўәкили болыўға бел байлаған А.Дабылов «Баҳадыр» дәстанының көркем поэтикасы арқалы адам сана-сезимин жүректи тербетиўши қатарлар арқалы оятыўды терең жуўапкершилик пенен уғынған сөз устасы сыпатында турмыс қыйыншылықларын шешиўди салмақлы философиялық сөзлери, пикирлери арқалы реал сүўретлеп бере алған сөз шебери есапланады, Сонлықтан да, оның поэзиясы, соның ишинде, «Баҳадыр» дәстаны миллийлиги, халықшыллығы, тәкирарланбаслығы, бай көркем поэтикасы, образлылығы, тәсиршеңлиги менен, турмысты көркем интерпретациялық таллап түсиндириў арқалы халық жүрегинде сақланады.

Әдебиятлар

1. Алпамыс дәстаны. –Н.: «Қарақалпақстан», 2007.
2. Дабылов А. Баҳадыр дәстаны. 3-том. -Н.: 1972.
3. Пахратдинов Ә. Бердақ шайырдың дәстанлық шығармалары. -Н.: «Қарақалпақстан» 1987.
4. Сулейменов О. Очертания слова. –Алматы: 1997.
5. Поляков М. Вопросы поэтики и художественной семантики. -Москва: 1978.
6. Бекбергенова М. Қарақалпақ әдебиятында дәстүр, мийраслылық ҳәм көркем аўдарманың айырым әҳмийетли мәселелери. -Нөкис: «Билим» 2004.
7. Жаримбетов Қ. XIX әсир қарақалпақ лирикасының жанрлық қәсийетлери ҳәм раўажланыў тарийхы. -Нөкис: «Қарақалпақстан» 2004.

РЕЗЮМЕ

Мақолада халқ шоири А. Дабиловнинг достонини яратишда фольклористик эпик достонлардаги анъанавий дастурларидан фойдаланганлиги, анъанавий дастурларнинг реалистик ҳаётий янги қирраларини ёритилиши, шунингдек халқ шоирлари достонлари руҳланиб чуқур философик ва патриотизмга, айниқса халқлар дўстлигига, реал ҳаётий турмуш таризи билан боғлик туйғуларга бой асар эканлиги ҳар томонлама илмий жиҳатдан талқин қилинади.

РЕЗЮМЕ

В статье описано использование традиционных программ в народных эпосах при создании эпоса о народном поэте А.Дабылове, освещение новых сторон реалистической жизни традиционных программ, а также вдохновленные былины народных поэтов глубоко философского и философского характера, патриотическая, особенно дружба народов, реальная жизнь с научной точки зрения трактуется во всех смыслах как эмоционально насыщенное произведение

SUMMARY

The article describes the use of traditional programs in folk epics when creating an epic about the folk poet A. Dabilov, coverage of new sides of the realistic life of traditional programs, as well as inspired epics of folk poets of a deeply philosophical and philosophical nature, patriotic, especially friendship of peoples, real life from a scientific point of view is interpreted in all senses as an emotionally rich work.

НОРЕАЛИСТИК ҲИКОЯДА УСЛУБ РАНГ-БАРАНГЛИГИ

Ф.К.Алланазарова - *ўқитувчи*
Ажиниёз номидаги Нукус давлат педагогика институти

Таянч сўзлар: ҳикоя, поэтика, рамз, истиора, тасвир, сюжет, характер, макон, замон, модификация, композиция.
Ключевые слова: рассказ, поэтика, символ, аллегория, образ, сюжет, персонаж, пространство, время, модификация, композиция.
Key words: story, poetics, symbol, allegory, image, plot, character, space, time, modification, composition.

Жаҳон бадиий-эстетик тафаккури ҳосиласи сифатида намоён бўлаётган ҳикоя жанри ўзбек носирлари томонидан ҳамма замонларда ўзига хос тарзда инкишоф қилиниб келинмоқда. Сўнгги ўн йилликлар адабий ҳаётимизда мисли кўрилмаган ўсиш-ўзгаришлар бадиий наср имкониятларини жадал кенгайтириб юборди. Биз бугун бадиий насрдаги узилкесил ўзгаришларнинг пайдо бўлишини нафақат роман, қисса, балки ҳикоя жанрида ҳам яққол гувоҳи бўлмоқдамиз. Инсон қалбининг бутун мураккаблигини ўзида акс эттирган бадиий наср (ҳикоя) реалистик тасвирдан нореалистик (модернистик, постмодернистик) талқин бошқарувини қўлга киритмоқда. Негаки, ҳикоя – ихчам, маълум бир

воқелик, якка шахс кечинмаларини ўзида акс эттириш йўсини билан бошқа жанрлардан кескин фарқ қилади. Мана шу жиҳатнинг ўзиёқ, нореалистик талқин тамойилларини теранлашувига шароит ҳозирлайди.

Бу ҳақда тадқиқотчи Д.Холдоров: "Жаҳон адабиётида ХХ асрнинг биринчи ярмидаёқ ноанъанавий тасвир услуби пайдо бўлди. Айникса, Марсел Пруст (Франция), Жеймс Жойс (Ирландия), Франц Кафка (Чехославакия) сингари ижодкорлар бу ноанъанавий йўналишда мактаб яратди. Жаҳон адабиётининг дурдоналаридан бохабар бўлиш, воқеликни иррационал қабул қилиш ва талқин этиш, онг оқими, ботиний шуур ўзбек насрида ҳам ўз ифодасини топди. Зеро, ҳеч бир миллий адабиёт ўз қобиғида, ёлғиз ўзининг анъана ва муҳитида тараққий этиши мумкин эмас. Шу маънода жаҳон адабий мактабларидан сабоқ олиш ва янгиликка интилиш жараёнлари ўзбек адабиётининг 80–90-йиллар авлоди носирлари ижодида юзага кела бошлади" [3]. Дарҳақиқат, эътибор берилган бўлса сўнгги ўн йилликлар бадиий вақт тасвири инсоннинг яшаш тарзи, фикрлаш модификациясида эврилиш ясалишига кенгдан диққат ағдармоқда. Истеъдодли ёзувчилардан Назар Эшонқул, Улуғбек Ҳамдам, Исажон Султон, Шодиқул Ҳамро, Абдуқаюм Йўлдошев асарларида хилма-хил услубларда зоҳир бўлаётган янги инсон концепцияси (жамият ва инсон муносабати) тиғизлиги ўз тажассумини теран бир тасвирларда топиб бораётгани фикримиз ёрқин далилидир. Шарқу Ғарб адабий-эстетик анъаналари учрашган бадиий майдон ҳақиқатдан ҳам олам ва одам мувозанатини бир ипга тизилган маржондек фалсафий-психологик ракурсдан туриб тасвирлаш йўсинини забт қилди. Натижада инсонга муносабат ўзгарди. Фикрлашга ундовчи асарлар дунёга келишига катта замин ҳозирланди. "Модиюн дунё бирламчи, онг иккиламчи дея бутун олам узвийлигини инкор этган, сўнг эса ҳаёт қонуниятини англаб етган инсон бир-бирига монанд дунё мантиғидан тўғри хулосалар чиқара бошлади"[2:29]. Дарҳақиқат, онг ва туйғуда кечаётган азим ўзгаришларни англаб етиш ва уларни тўғри қабул қилиш борасида хилма-хил қарашлар юзага кела бошлади. Бу эс ўз-ўзидан бадиий шаклда услублар хилма-хиллигини келтириб чиқариши табиий бир ҳол эканлиги яққол сезилди.

Таъкидлаш жоиз, таниқли ёзувчи Назар Эшонқул ҳикояларида ғарб адабий-эстетик анъаналарига (Кафка), экзистенциал тафаккур ҳосиласи (Камю), модернистик талқин бирикувчи (Жойс)га тақлидан янги бир миллий қаҳрамон яратиш эксперименти юзага келди. Мифологик тафаккурдан мифопоэтик тафаккурга ўтиш тадрижи Исажон Султонда, нореалистик талқин ўзига хослиги Улуғбек Ҳамдам бадиий изланишларида бунинг гўзал намуналарини учратиш мумкин. Ҳар учала адиб услубий жиҳатдан бир-бирига сира ўхшамас ва такрорланмас бадиий изланишларни олиб бораётгани қувонарли ҳолат. Шуни қайд этиш лозимки, ҳикоя жанри ҳам ўзининг тасвир усуллари **анъанадан – ноанъанага** ўтар экан, олдинги бошқа йўналиш ва тамойилларни пухталик билан синтезлайди. Бу борада ёзувчиларнинг оламу одам ҳақидаги теран фалсафий-эстетик дунёқараши алоҳида ўрин тутишини ёдда тутмоқ жоиз.

Назар Эшонқул бадиий изланишларининг энг юксак намуналари "Маймун етаклаган одам", "Хароба шаҳар сурати", "Зулмат салтанатига саёҳат" сингари ҳикояларида Франц Кафка услубига хос қатор жиҳатлар кўзга ташланса-да, адиб мазкур ҳикояларида ўзбекона миллий руҳни янгича ифодалай олганлигини кузатамиз. Адиб ҳикояларида экспозиция қаҳрамоннинг исми бош ҳарфи билан бошланиб, ёки биринчи шахс тилидан марок билан сўзлаб берилади. Адиб ҳикояларида кафкаона бадиий тасвир усулларини янгича бир шаклда нореалистик талқинда ёрқин бўёқларда ўқувчига етказишга ҳаракат қилади. Бадиий услуб – хилма-хил ифодаларнинг бирикувини тақозолайди. Шу маънода, Н.Эшонқул тасвирда кўп қатламлилик принципига доим амал қилиши кўзга ташланади.

Муайян ижодкорнинг услуби ўзининг бадиий-эстетик мушоҳадаларини намоён қилувчи кўзгу кабидир. Унда шахс руҳияти, маҳорати, сўз танлашидан, характер яратишгача бўлган оралиқдаги турли-туман изланишлари инъкос топади. Назар Эшонқул ижоди борасида шуни қайд этиш жоизки, Франц Кафка каби рамзий-мажозий талқин устуворлиги нафақат ҳикояларида, балки қатор қиссаларида ҳам ёрқин рангларда зуҳур этилади. Бу борада тадқиқот олиб борган Н.Чўлиева шундай ёзади: "Жаҳон адабиётида метаморфоза тасвиридан машҳур ёзувчи Кафка ҳам унумли фойдаланган. Кафканинг "Эврилиш" ҳикоясида қаҳрамоннинг кераксиз ва жирканч ҳашаротга айланиб қолган одам қиёфаси тасвирланади. Кафкада бу ҳодиса бироз бошқачарок, яъни у англатмоқчи бўлган ҳақиқат дажирканч жамиятда одам бўлиб яшашнинг маъниси йўқ, деган фикр кўриниб туради" [4:124]. Бадиий адабиётда метаморфоза ҳодисаси антик юнон адабиётига бориб тақалади. Бундай мифологик талқинлар янги давр ҳикоячилигида "янги замон мифи"ни юзага келишига туртки бўлиши табиий. Чунки адиб ҳикояларида инсоннинг тафаккуридаги олий туйғуларнинг жамият ичкарисида қадрсизланиши оқибатида онг ва туйғуда кечаётган эврилишлар тарзида юзага келиши очиқланади. Адибнинг "Зулмат салтанатига саёҳат" номли ҳикоясида қуйидаги тасвирларга рўбарў келамиз:

"Менга машҳур адиб М. ҳақида мақола ёзиш топширилганда, ишни нимадан бошланшни билмай каловланиб қолдим. М.бугунги кунда унутилган ёзувчига айланган бўлса-да, ҳали ҳам кўплар у ҳақида бирон жиддий хулоса айтишдан қўрқишар, ўша – олис йиллар ортида унга адабиёт фахри сифатида ўрнатилган салобатли ҳайкал ва ҳали ҳам жавонларда кўпдан бери кутиб ўқилмай қўйган ёстиқдай китобларда тутиб ётган довруғи ҳар қандай одамни эсанкиратиб қўярди. У пайтлар М.энг кўп нусхада чоп этилган ва энг кўп мукофоту унвонлар олган, энг кўп эътироф этилган ёзувчи саналар, ўша пайтда адабиётнинг тўрида ўтирган ёзувчилардан эди" [5:55].

Ёзувчи ҳикояда худди Кафка сингари воқеликни тўғридан-тўғри "ҳикоя ичида ҳикоя" қилиш усулидан бошлайди. Исмлар ҳам худди бош ҳарф билан бошланиб, барча характер битта ҳар моҳиятида бирлашади. Адиб бундай усулни кўпчилик асарларида қўллаб, одат тусига айлантириб юборгани сир эмас. Энди ҳикоянинг мавзусига қайтамиз. Ҳикояда зулмат ниманинг рамзи? Ёзувчи бир пайтлар донгдор адиб ҳақида мақола ёзишни ният қилиб, М. исмли қаҳрамоннинг бутун ҳаётини худди катта роман каби нореалистик тарзда ҳикоя қилиб беради. Адиб ҳикояда катта бир романга хос бадиий тафаккурни сиқиқ бир тарзда қайта идроклайдики, худди М.нинг "маънавий таназзул уйи"ни ўқувчи кўз ўнгида гавдалантира олади. Бадиий бўёқдорлик икки хил усулда намоён бўлади: биринчиси, М.нинг яқин сирдоши, севгилиси қиз орасида кечган аянчли ҳаёти бўлса, иккинчиси Қ. исмли разил бир душман билан боғлиқ воқеалар галерияси ташкил қилади.

Ҳикоя ичида ҳикоя қилиш Назар Эшонқулда поэтик услубни юзага чиқаришнинг энг маъқул шартларидан бири бўлиб ҳисобланади. Яъни ёзувчи бу усул билан ҳам қаҳрамонни бутун-мураккаблигини, ҳам ўз олдига қўйган ижодий ниятини тўла-тўкис амалга оширишга қаратилгани билан эътирофга лойиқдир. Ўқувчи мана

шу ҳикояда М.нинг қисмати ҳақида мақола ёзиш изидан келиб чиққан собиқ иттифоқ даврининг яккаҳокимлиги, ижтимоий тенгсизлик ва адолатсизлик, мисли кўрилмаган зулмат тарихида қанчадан-қанча истеъдодларнинг йўқ бўлиб кетиши назарда тутилган бўлса, ажаб эмас. Ҳикоя бошдан-оёқ рамзий усулда намоён бўлади. Ҳар бир исм бир катта код (махфий) вазифасини бажарувчи бўлиб, инсон ботинида азалдан яшаб келаётган ёвузлик кучлари сингари талқин қилинади. Ёзувчи ана шу жиҳатларни ҳисобга олган ҳолда ҳикояни "Зулмат салтанатига саёҳат" деб номлаши ҳам бежиз эмас. Ҳикоя воқеалари аксарият тунда содир бўлади. Баъзан тун, зулмат, қоронғулик, ёлғизлик худди Кафка талқинлари каби жамият ҳаётини мўрмалахдай босиб келаётган ёвузлик кучларига қаратилган бир ички эҳтиёж сифатида кўриш лозим. Адиб ана шу жиҳатларни бир-бирига зид равишда тасвирлайди.

Адиб М.нинг табиатидаги шахс сифатидаги инқирозини унинг асарлари тимсолида ҳам баҳолай оладидики, буни қуйидаги тасвирлар орқали ҳам билиш мумкин:

"М. шунча йил телба, мажруҳ одамлар орасида ёлҳиз яшашга мажбур бўлганди. Инсонни ёруғ хилқат сифатида кўргани сайин у ўзини майиб-мажруҳлар, касал, телба одамлар орасига шунчалар кўпроқ яширганди, у сотқинлик, хиёнат, қўрқувни қайта-қайта тасвирлар, асарларини сотқин кишиларнинг дунёсига айлантирар экан, ана шу йўл билан ўзини таҳлил қилар ва бу билан ўзини ҳам фош этарди. Ҳар қалай, мен шу хулосага келгандим. У зўрлик ва зулмни шунчалик кўп тасвирлагандики, қаҳрамонлар нафақат шу зўрлик маҳсуллари, балки унинг ажралмас қисмига айланиб қолгандилар: зўрликни бутун даҳшати билан тасвирлаш М.кутгандек – зулмга нафрат эмас, ундан ҳайиқиш, унга муҳаббат пайдо қилганди: бу қаҳрамонлар ўзларининг қул, муте эканликлари билан фахрланиш даражасига етган эдилар"[5:69].

Кўриб ўтганимиздек, адиб ҳикояларида нореалистик талқин хилма-хиллиги ва тасвир ўзига хослиги яққол намоён бўлган. Бундай тасвирларда инсоннинг маънавий инқирози билан моддий фожеаси ҳам адашишлар ва йўқотишлар бағрида қайта баҳоланади. У қаҳрамонларини бир муҳитда теран таҳлил қилади. Аввало, давр ва замон тутумларига тобе ва қул яшаган образлар тизими ёзувчининг Ғарб адибларининг XX аср бошларида қўллаган тасвир экзитенциясини барқарорлаштиришга қаратилганлиги билан муҳим аҳамият касб этади.

Қайд этиш жоизки, ҳикоя-истиора шакли Назар Эшонқул асарларининг ажралмас бир қисмига айланди. "Ҳикоя тили рамзлар силсиласига қурилади. Асар композицияси ўрнини истиора қолипи (метафорик модел) эгаллайди. Натижада ҳикоянинг макон-замон қамрови улканлашади. Маъно кўлами кенгаяди. Шуларнинг барчасини ўзида мужассам этган кичик эпик жанрдаги асар шак-шубҳасиз ҳикоя-истиора бўла олади ва у табиий равишда катта эпик жанрлар билан баҳсга киришади"[1:260]. Бинобарин, мазкур манбага қўшимча қилиб шуни айтиш мумкинки, воқелик қанчалик сирли, сеҳрли, адабий бир стреотипга айланиши учун қарийб бир аср вақт ўтган бўлса ҳам ҳалигача бунинг тадрижий ривожланиш қонуниятлари юзага чиқаётгани сир эмас. Айниқса, талқин ва тасвирдаги кўп қатламлилик адиб асарларида архитектоник бир бутунликни ҳосил қилиб бормоқда.

Зеро, услубий ўзига хослик жиҳатидан ёзувчи ҳар қанча ғарб адабий анъаналари синтезига мурожаат қилмасин, ўзининг ягона фалсафий-эстетик олами, сўзи, ижодий концепцияси, адабий мушоҳадаси алоҳида бир йўналишга эврилди. Натижада ёзувчи ҳеч муболағасиз айтиш мумкин, инсон руҳиятига ичдан кириб бориш малакаси салафлари қаторида олдинда эканлигини тўлалигича исботлаб улгурди. Бу жиҳати билан адабиётда янги ҳикоя қилиш тарзининг вужудга келишига кенг йўл очиб бераётгани фикримиз далилидир.

Адабиётлар

1. Жўрақулов У. Назарий поэтика масалалари. –Т.: "Ғ.Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти". 2015. 260-б.
2. Пардаева З. Ўзбек романи поэтикаси. -Т: "Фан". 2003. 29-б.
3. Холдоров Д. Руҳий таназзул тасвири //https://jahonadabiyoti.uz/2017/12/01/ дилмурод-холдоров-руҳий-таназзул-тас/.
4. Чулиева Н. Ижодкор маҳорати ва жанр поэтикаси. (Н.Эшонкул қиссалари мисолида).Филология фанлари бўйича фалсафа док.дисс. –Қарши: 2020. 124-б.
5. Эшонқулов Н. Момоқўшиқ. Қисса ва ҳикоялар. –Т.: "Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти". 2019. 55-б.
6. Эшонқулов Н. Момоқўшиқ. Қисса ва ҳикоялар. –Т.: "Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти". 2019. 69-70-б.

РЕЗЮМЕ

Мақолада ўзбек адабиётида нореалистик талқин ўзига хослигининг намоён бўлиш омиллари Назар Эшонқул ижоди негизида талқин қилинади. Адиб ҳикояларида зулмат ичра нур қидираётган қаҳрамонлар табиати таҳлилга тортилиб, жаҳон адабиёти намоёндаларидан илҳомланиш йўсинларига муносабат билдирилади. Айниқса, маънавий таназзул ва мутелик адиб қаҳрамонлари руҳиятини очиб бериш калити эканлиги даолатланади.

РЕЗЮМЕ

В статье анализируются факторы проявления своеобразия нереалистической интерпретации в узбекской литературе на основе творчества Назара Эшанкула. В рассказах писателя анализируется характер героев, ищущих свет во тьме, и выражаются пути вдохновения представителей мировой литературы. В частности, душевный упадок и немота - ключи к раскрытию психики героев писателя.

SUMMARY

The article analyzes the factors of manifestation of the originality of unrealistic interpretation in Uzbek literature based on the work of Nazar Eshankul. In the writer's stories, the character of the heroes looking for light in the dark is analyzed, and the ways of inspiration of representatives of world literature are expressed. In particular, mental decline and dumbness are the keys to revealing the psyche of the writer's heroes.

"MASNAVIYI MA'NAVIY"DA OLQISH ASOSIDA YUZAGA KELTIRILGAN ODDIY FOLKLORIZMLAR

U.S.Azimov - *tayanch doktorant*

Buxoro davlat universiteti

Tayanch so'zlar: maqol, matal, olqish, qarg`ish, iboralar, yozma adabiyot, oddiy folklorizm.

Ключевые слова: пословица, притча, ликование, проклятие, фразеологизмы, письменная литература, народный фольклор.

Key words: proverbs, sayings, applause, curses, phrases, written literature, simple folklorism.

Folklor va yozma adabiyot munosabatlari ikki adabiyot paydo bo'lganidan buyon davom etadi. Ammo bu adabiyot-larning o'zaro aloqasi, bir-biriga ta'sirini tadqiq etish XX asr adabiyotshunosligi bilan bog'liq. Dunyo folk-lorshunosligi va adabiyotshunosligi o'z obyektini asrlardirki, o'rganib kelmoqda. Ammo xalq og'zaki badiiy ijodining yozma adabiyotga ta'sirini o'rganish boshlangan-iga, o'zbek adabiyotshunosligi misolida aytsak, bir asrdan oshdi. Bu jarayon XX asrning 40-60-yillarida folklor an'analari sifatida o'rganilgan bo'lsa, 70-80-yillarida folk-